

7
SINIF

DİM TÜRKÇE

DERS

İSLEME

Modülleri

6. MODÜL

YAZIM KURALLARI •
NOKTALAMA İŞARETLERİ

Bilgi Notu

- Akrabalık adı olup lakap veya ünvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar.
 - ✓ Nene Hatun
 - ✓ Telli Baba
 - ✓ Dayı Kemal

Bilgi Notu

- “Dünya, güneş, ay” sözcükleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar.
 - ✓ Onun dünya-sında yalana hiç yer yoktur.
 - ✓ Dünya’nın uy-dusu Ay’da bir şehir kurulacak.

Bilgi Notu

- Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar.
 - ✓ Keçiören ilçesi
 - ✓ İzmir ili
 - ✓ Akçalar köyü
 - ✓ Asya kıtası

YAZIM KURALLARI

Büyük Harflerin Yazımı

- Cümleler, büyük harfle başlar.
 - ✓ Kardeşim, yarın akşam İsveç’e gidecek.
- İnsan isimleri ve hayvanlara verilen isimler büyük harfle başlar.
 - ✓ Boncuk, bu sabah dışarı çıkmak için çok hevesliydi.
 - ✓ Markette Soner’le karşılaştım.
- Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri ve lakaplar büyük harfle başlar.
 - ✓ Başkan Ahmet Bey
 - ✓ Doktor Selma Hanım
 - ✓ Öğretmen Tülay Hanım
- Akrabalık bildiren sözcükler küçük harfle başlar.
 - ✓ Suna teyzem İstanbul’da yaşıyor.
 - ✓ Aydın amcamı çok özledim.
- Saygı bildiren sözlerden sonra gelen makam ve ünvan sözleri büyük harfle başlar.
 - ✓ Sayın Vali,
 - ✓ Sayın Bakan
- Dil, lehçe adları; din, mezhep ve bunlara inananları bildiren sözler büyük harfle başlar.
 - ✓ İngilizce, Fransızca, Arapça, Farsça...
 - ✓ İslamiyet, Müslüman, Hristiyan, Musevi, Ortodoks, Katolik....
- Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar.
 - ✓ Dünya, Jüpiter, Merkür, Neptün, Halley...
- Yer isimlerinde geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak sözcükleri büyük harfle başlar.
 - ✓ Gazi Mahallesi ✓ Ziya Gökalp Bulvarı ✓ İstiklal Caddesi
 - ✓ Umut Sokağı ✓ Tandoğan Meydanı
- Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve deniz, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar.
 - ✓ Ağrı Dağı ✓ Asi Nehri ✓ İstanbul Boğazı ✓ Marmara Denizi
- Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının bütün sözcükleri büyük harfle başlar.
 - ✓ Dolmabahçe Sarayı ✓ Ankara Kalesi

Etkinlik - 01

Aşağıdaki cümlelerde yazım yanlışları bulunan sözcük varsa belirtiniz ve sözcüklerin doğrularını boş bırakılan yerlere yazınız.

- a. Sayın bakan, öğleden sonra yazılı bir açıklama yapacaktı.
.....
- b. Selahattin amcamların ne zaman geleceğini bilmiyorum.
.....
- c. Dün köpük için güzel bir tasma aldım.
.....
- ç. Hostes, Fransızca'yı akıcı bir şekilde konuşuyordu.
.....
- d. Ahmet Bey, pazarda kekik ve nane satarak geçimini sağlıyordu.
.....
- e. Okuldan çıkınca dedeme uğrar, evinin ufak tefek işlerini görürdüm.
.....
- f. Okulum Varlık sokağının köşesindeydi.
.....
- g. Teleskopla Ay'a ve Mars'a baktık gözlemevinde.
.....
- ğ. Çiçekler Güneş'te kalınca sararmış.
.....
- h. Beyazıt kulesinin üniversite kampüsünün içinde olduğunu bilmiyordum.
.....
- ı. Yarın Sazlık mahallesinde gün boyu sular kesik olacaktı.
.....
- î. Tören için Alsancak Meydanı bayraklarla süslenmişti.
.....
- j. Kırk dakikalık yolculuğun ardından Kaynarpınar Köyü'ne ulaştık.
.....
- k. Hakan Ağabey'im bana ve diğer kardeşime hediyeler almış.
.....
- l. Begüm Hanım sizin davanızla ilgilenecek.
.....
- m. Tarık Bey bugün işe gelmemiş.
.....

Bilgi Notu

- Yön bildiren sözcükler, bir medeniyeti kastedecek şekilde kullanılıyorsa büyük harfle başlar.
- ✓ Bazı şairler, Batı'nın etkisinden kurtulamıyor.
- ✓ Amerikalılar, Doğu mutfağına oldukça ilgi gösteriyor.

Tarihlerin Yazımı

- Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.
 - ✓ Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktı.
 - ✓ Oğlum 2 Ocak 2006 Cuma günü doğdu.
 - ✓ TBMM 23 Nisan 1920'de açıldı.
- Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.
 - ✓ Her sene ağustosta köye gideriz.
 - ✓ Veli toplantıları pazar günleri bu salonda yapılır.

Yön Adlarının Yazımı

- Yön bildiren "batı, doğu, kuzey, güney, güneydoğu, güneybatı, kuzeybatı, kuzeydoğu" sözcükleri, özel isimden önce kullanıldıklarında büyük harfle başlar.
 - ✓ Batı Karadeniz Bölgesi'nde bazı köyleri ziyaret ettikten sonra İstanbul'a gittik.
 - ✓ Araştırmacılar, Doğu Anadolu'daki tarihî eserleri incelemek için yola çıktılar.
- Yön bildiren sözcükler, özel isimlerden sonra veya yalnız kullanıldıklarında küçük harfle başlar.
 - ✓ Bu canlı, Afrika'nın kuzeyinde yaşayan ender türlerden biridir.

Etkinlik - 02

Aşağıdaki cümlelerde yazım yanlışı varsa cümlelerin sonuna "-", yoksa "+" sembolü koyunuz.

a.	Toplantımız 23. Aralık. 2022 Cuma günü, konferans salonunda yapılacaktı.	____
b.	O yıllarda Doğu Avrupa ülkeleri kendi arasında birtakım sorunlar yaşıyordu.	____
c.	Bu Pazar değil, ondan sonraki Pazar tüm okul Anadolu Park'a pikniğe gidecek.	____
ç.	Atatürk, 1919 yılında Mayıs'ın 19'unda Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak için Samsun'a ayak bastı.	____
d.	Benim odam kuzeybatı yönünde olduğu için hiçbir zaman yeterli güneşi almazdı.	____
e.	Tayini orta Anadolu'nun şirin bir kasabasına çıktığı için hepimiz çok mutlu olmuştuk.	____
f.	Bu yıl okullarımızın 20/01/2023'te yarıyıl tatiline gireceği MEB tarafından duyuruldu.	____
g.	Türk toplumu kendini tam olarak ne batı ne de doğu medeniyetlerine ait hissetmiştir.	____
ğ.	Okul dergimizin ilk sayısı ekimin başında, son sayısı mayısın sonunda çıkacak.	____
h.	Türkiye'nin en az yağış alan bölgesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.	____

Sayıların Yazımı

- Birden fazla sözcükten oluşan sayılar ayrı yazılır.
 - ✓ On altı soru
 - ✓ Üç yüz yirmi kişilik ordu
 - ✓ On bir bin dört yüz elli lira
 - ✓ İki milyon beş yüz bin insan
- Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır.
 - ✓ 850,37 (Sekizyüzelli TL, otuzyedi kr.)
- Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz.
 - ✓ 2.'nci değil 2'nci, 7.'nci değil, 7'nci
- Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.
 - ✓ 6'şar değil altışar
 - ✓ 9'ar değil dokuzar

Kısaltmaların Yazımı

- Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen ek, kısaltmanın son harfinin okunuşuna göre yazılır.
 - ✓ TCDD'den ✓ İETT'nin ✓ TBMM'ye
- Kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir sözcük gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır.
 - ✓ TEMA'ya
 - ✓ TARİŞ'ten
 - ✓ TÜBİTAK'ın
 - ✓ EGO'dan
- Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde sözcüğün okunuşu esas alınır.
 - ✓ cm'yi, kg'lık, kr.un...

Etkinlik - 03

Aşağıdaki yazım yanlışlarını düzelterek doğrularını yazınız.

a. Yirmidört:	f. 65 kg'yi:
b. 5'ci kat:	g. 2'şer:
c. Sekizbin:	ğ. Afrika'nın Batısı:
ç. BDDK'nın:	h. TEDAŞ'de:
d. 15 haziran 2004 pazar günü:	ı. Asya'nın Doğusu:
e. TÜSİAD'nin:	i. TÖMER'nin:

Bilgi Notu

- Bağlaç olan “de” cümleden çıkarıldığında ortaya anlamlı yeni bir cümle çıkarken bulunma durumu eki olan “-de” cümleden çıkarıldığında anlam tamamen bozulur.
- ✓ Kitabım sizin kitabevinizde de satılıyor.

Bu cümledeki “de” cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamı değişiyor ancak ortaya anlamlı yeni bir cümle çıkıyor dolayısıyla cümledeki “de” bağlaçtır ve ayrı yazılmalıdır.

- ✓ Okulda bir arkadaşım ile beraber görev aldık.

Bu cümledeki “de” cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamı bozuluyor dolayısıyla cümledeki “de” bulunma durumu ekidir ve sözcüğe bitişik yazılmalıdır.

- Bağlaç olan “da/de” hiçbir zaman “ta/te” biçiminde yazılmaz:
- ✓ Dönüp te bakmadı. (Yanlış)

“de”nin Yazımı

Bulunma Durumu Eki Olan “-de”nin Yazımı

- Bulunma durumu eki olan “-de” eklendiği sözcüğe bitişik yazılır ve eklendiği sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak “-ta, -te”ye dönüşebilir.
- ✓ Akıl yaşta değil başıdır.
- ✓ Hiç kimse başarı merdivenini elleri cebinde tırmanmamıştır.
- ✓ Saygı olmayan yerde sevgi olmaz.

Bağlaç Olan “de”nin Yazımı

- Bağlaç olan “da/de” kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır ve kendinden önceki sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar.
- ✓ Bugün de okula otobüsle gideceğim.
- ✓ Olan biteni babama da anlatacağız.
- ✓ Sen de onlara katılacak mısın?

Etkinlik - 04

a. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere bağlaç olan “de” ya da ek olan “-de”den uygun olanı getiriniz.

1.	Çocuğun yüzünde çok şaşırdığını belli eden bir ifade vardı.
2.	Bugünkü toplantıya annesi babası katılmıştı.
3.	Şimdi sen gel şu yaşananlara sinirlenme.
4.	Sizi bir gün bizim ev..... ağırlamak isteriz.
5.	Bu konu..... size dağıttığım notlar vardı.
6.	Sen bizimle gel ya anneannene git.

b. Aşağıdaki cümleleri “-de” ekinin ve “de” bağlacının yazımı bakımından inceleyerek yanlış yazılanların doğrusunu yazınız.

	Cümleler	Doğru	Yanlış	Doğrusu
1.	Bana bu konu da yardımcı olmalıydın.			
2.	Siz bu projede hedefide yanlış belirlemişsiniz.			
3.	Senin keyfini de mi bekleyeceğiz şimdi?			
4.	Selma, duy da inanma!			
5.	Kardeşim “Yap ta görelim.” dedi.			
6.	Anahtarımı unutunca kapıda kaldım.			
7.	Sınav da en yüksek notu yine ben aldım.			
8.	“Bekle de gör.” düşüncesinde misin sende?			
9.	Sözlerimde seni de kıracak bir şey yok.			
10.	1945’de II. Dünya Savaşı bitti.			

“ki”nin Yazımı

Ek Olan “-ki”nin Yazımı

- Sıfat yapan “-ki” sıfat tamlaması kurar. Önüne geldiği isme “Hangi?” sorusu sorularak bulunur. Kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.
 - ✓ Vazodaki çiçekler çok güzeldi.
 - ✓ Elimdeki tüm parayı ona verdim.
- İlgi zamiri olan “-ki” isim tamlamasındaki tamlananın düşmesiyle ortaya çıkar. Bitişik yazılır.
 - ✓ Kalem~~lerimi~~ bulamadım, acaba senin~~kilerin~~ arasına karışmış olabilir mi?

Bağlaç Olan “ki”nin Yazımı

- Bağlaç olan “ki” kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır. Cümleden çıkarıldığında anlamlı yeni bir cümle ortaya çıkar.
 - ✓ Unutma ki iyilik eden iyilik bulur.
 - ✓ Bir şey biliyor ki kıs kıs gülüyor.

Etkinlik - 05

Aşağıdaki cümlelerde “ki”lerin yazımını kontrol ederek doğru yazılanların başına “D”, yanlış yazılanların başına “Y” yazınız.

- ☐ Kadının elindeki çiçekler nasıl da canlı ve güzel.
- ☐ Yaptığı yanlış anlamışki gelip özür diledi.
- ☐ Benim çantam eskidi, senin ki yepyeni hâlâ.
- ☐ Duydum ki her yerde beni arayıp soruyormuşsun.
- ☐ Yarın akşam sendeki eşyalarımı almaya geleceğim.
- ☐ Yarışı kaybetti oysa ki hepimiz onu desteklemiştik.
- ☐ Çocuk illaki benim dediğim olacak, diye tutturdu.
- ☐ Baktım ki herkes sinirli, ben de yanlarından ayrıldım.
- ☐ Yarın ki maç başka bir güne ertelenebilirmiş.
- ☐ Ne yazık ki bu denemede sen birinci olamadın.
- ☐ 1930'lardaki büyük ekonomik krizi kimse hatırlamıyordu.

Bilgi Notu

- Aşağıdaki sözcüklerdeki “ki” bağlacı kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır.
 - ✓ sanki, illaki, meğerki, belki, oysaki, hâlbuki, çünkü, mademki
 - ✓ “SİMBOHÇaM” şeklinde kodlanabilir.

Bilgi Notu

- Cümleye zaman ve pekiştirme anlamı katan “mi” de kendisinden önce gelen sözcükten ayrı yazılır.

Bilgi Notu

“mi” edatından sonra gelen ekler “mi”ye bi-
tişik yazılır.

Örnek:

Spora bu yıl başlaya-
cak mısınız?
Kitapları sınıfa götürür
müsün?

Soru Edatı “mi”nin Yazımı

- Soru eki “mi” kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır ve kendinden önceki sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar.
 - ✓ Sen burada miydın?
 - ✓ Ekmek almadın mi?
 - ✓ Hiç kırlangıç gördün mü?
 - ✓ Karanlıktan korkuyor musun?
 - ✓ Bu filmi izledin mi?

Etkinlik - 06**a. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili ifadelerin doğrularını karşılarına yazınız.**

1. Sen bugün okula bizimle gel miyormusun?

2. Bizim için lezzetlimi lezzetli yemekler hazırlamıştı.

3. Bugün halanı hastanede ziyaret ettinmi?

4. Çocuklar zil çaldımı dışarı fırlar.

5. Bu işin altından kalkabilirmiyim, bilemiyorum.

b. Aşağıda “-de” ekinin ve “de” bağlacının yanlış yazıldığı cümlelerin sonundaki kutucuğa “Y”, doğru yazıldığı cümlelerin sonundaki kutucuğa “D” yazınız.

1. Kendime yeni kalem aldım da kalemi nereye koyduğumu bilmiyorum. ☐

2. Seninde bizimle gelmene elbette çok seviniriz. ☐

3. Çocuk, annesini de bizim yanımızda görmek istiyordu. ☐

4. Size bu konuda bir sürü sözde verdik ama elimizden bir şey gelmiyor. ☐

5. Sizin sınıf ta turnuvalarda büyük başarı gösterdi bu yıl. ☐

6. Yaz da bir türlü gelmek bilmedi. ☐

Birleşik Sözcüklerin Yazımı

Ayrı Yazılan Birleşik Sözcükler

- “Ana” sözcüğüyle birleşirken ses olayına uğramamış sözcükler ayrı yazılır.
 - ✓ Ana dil, ana vatan, ana yurt, ana yol, ana cadde vb.
- Bir sözcük, “et-”, “ol-” ve “eyle-” yardımcı fiilleriyle birleşirken ünlü düşmesi veya ünsüz türemesi olmuşsa bitişik, oluşmamışsa ayrı yazılır.
 - ✓ Terk etmek, söz etmek vb.
 - ✓ Kayıp olmak: kaybolmak
 - ✓ Fetih etmek: fethetmek
 - ✓ His etmek: hissetmek
- “Alt, üst” sözcüklerinin sona getirilmesiyle oluşan ve somut bir yer bildiren sözcükler ayrı, bildirmeyenler bitişik yazılır.
 - ✓ Su altı, deri altı vb.
 - ✓ Bilinçaltı, akşamüzeri, olağanüstü vb.
- “Dış, iç, sıra” sözleriyle oluşturulan birleşik sözcük ve terimler ayrı yazılır.
 - ✓ Ahlak dışı, hafta içi, yurt içi, akli sıra vb.

Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler

- İki sözcük birleşirken arada ses düşmesi oluyorsa sözcük bitişik yazılır.
 - ✓ Kahve altı = Kahvaltı
 - ✓ Pazar ertesi = Pazartesi
 - ✓ Ne için = Niçin
- Birleşen sözcüklerden her ikisi ya da sadece ikincisi anlam değişmesine uğramışsa bu tür sözcükler bitişik yazılır.
 - ✓ İmambayıldı (Yemek)
 - ✓ Kedidili (Bisküvi)
- Kurallı birleşik fiiller (fiil + fiille kurulan) bitişik yazılır.
 - ✓ Gidedurmak
 - ✓ Düşeyazmak
 - ✓ Koşabilmek
- “Baş” ve “başı” sözcüğü ile oluşturulmuş birleşik sözcükler bitişik yazılır.
 - ✓ Başrol, başbakan, başhekim vb.
 - ✓ Obabaşı, binbaşı, aşçıbaşı vb.
- “Ev” sözcüğüyle kurulan birleşik sözcükler bitişik yazılır.
 - ✓ Öğretmenevi, aşevi, huzurevi vb.

Etkinlik - 07

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yazımını “Doğru (D)–Yanlış (Y)” olarak değerlendiriniz.

	Cümleler	D	Y
a.	Filmin konusu hakkında <u>bir şeyler</u> anlatma sakın.		
b.	Ona yazdığım mesaja sadece “ <u>Sağol.</u> ” diye karşılık yazmış.		
c.	Aranızda <u>bir takım</u> sorunlar yaşandığını hepimiz biliyoruz.		
ç.	Limanın <u>dalgakıranının</u> ucundaki deniz fenerine doğru ilerledim.		
d.	Kadının üzerinde <u>yavru ağzı</u> renginde hoş bir kazak vardı.		
e.	Seni ve arkadaşını da bizim kulübe <u>kaydedelim</u> istersen.		
f.	Çok yorulduğundan salondaki <u>çekyatta</u> uyuyakalmışım.		
g.	Hayatını, gençliğini bir <u>mirasyedi</u> gibi hiç düşünmeden yiyip bitirmiş.		
ğ.	Olaylar benim size <u>arzettiğim</u> gibi gerçekleşti.		
h.	Gazetenin <u>baş yazarı</u> Sermet Bey, bu görevi uzun yıllardan beri yapıyor.		
ı.	Bir evlat <u>babaevinin</u> sıcaklığını nerede bulabilir ki?		

Pekiştirmelerin Yazımı

- Sıfat ve zarf görevindeki pekiştirmeli sözler bitişik yazılır.
✓ Düpedüz, kupkuru, güpegündüz, sapsarı, bembeyaz vb.

İkilemelerin Yazımı

- İkilemeler ayrı yazılır.
✓ Kaba saba, yalan yanlış, iyi kötü, yavaş yavaş vb.

Bilgi Notu

- Bazı ikilemeler zamanla kalıplaşarak bitişik yazılmaktadır: altüst, hoşbeş, cızbız, gitgide, şipşak...

Bilgi Notu

- İsim durum ekleri ve iyelik ekleriyle yapılan ikilemeler de ayrı yazılır.
✓ Göz göze, diş diş, ardı ardına, başa baş, biz bize vb.

Etkinlik - 08

Aşağıdaki cümlelerde yazım yanlış varsa yazımı yanlış olan sözcüğün altını çizip cümlemin yanına “Y”, yazım yanlış yoksa cümlemin yanına “D” yazınız.

- Aranızdaki sorunların ergeç çözüleceğine inanıyorum.
- Adam bize ev konusunda düpedüz yalan söyledi, biz de oradan ayrıldık.
- Aşağı yukarı yedi yıldır bu şehirde yaşıyoruz ve burayı çok seviyoruz.
- Dedem seksenlerinin sonunda olmasına rağmen gepe genç görünüyordu.
- Elele tutuşup okula giden iki kardeşin ardından anneleri uzun uzun baktı.
- Çalıştığımız firmayla tek tük sorunlar yaşıyoruz biz de.
- Bu taş konak yapılabildi neredeyse yüz sene olmasına rağmen hâlâ sapa sağlamdı.
- Herkes bahçeye çıksın demiştim ama sınıfta bir iki kişi kalmış yine.
- Dolaptaki kazağı güve yemiş, kazak gözgöz olmuş.
- Köyün yolu çok kötüydü araba bataçıkla ilerliyordu.
- Kavganın nasıl çıktığını bize apaçık anlatmalıydın.
- Üstünde incemi ince bir kazak vardı, nasıl üşümüyordu, anlamıyorum.

Ses Olaylarından Kaynaklanan Yazım Yanlışları

Bir sözcüğü oluşturan sesler yan yana gelirken belli kurallara uyar. Sesler arka arkaya gelirken bazılarıyla uyumlu, bazılarıyla da uyumsuzdur. Seslerin yan yana gelirken uğradığı değişikliklere **ses olayları** denir.

Ses olaylarının doğru uygulanmaması ise yazım yanlışlarına yol açar.

Ünsüz Benzeşmesi Kuralına Uyulmaması

- “p, ç, t, k, f, s, ş, h” sert ünsüzleriyle biten sözcüklerin sonuna “c, d, g” yumuşak ünsüzleriyle başlayan bir ek geldiğinde “b, c, d, g” ünsüzleri “ç, t, k”ye dönüşür.

gözlük	+	cü	=	gözlükçü	akış	+	gan	=	akışkan
yakıt	+	dan	=	yakıttan	at	+	gı	=	atkı

Örnek:

“Çocukca tavırları vardı.” cümlesinde altı çizili sözcük “.....” şeklinde olmalıdır.

Ünsüz Yumuşaması Kuralına Uyulmaması

- “p, ç, t, k” sert ünsüzleriyle biten sözcüklerin sonuna ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde “p, ç, t, k” sesleri, “b, c, d, g, ğ”ye dönüşür.

kürek	+	i	=	küreği	kanat	+	ı	=	kanadı
kitap	+	a	=	kitaba	yaprak	+	a	=	yaprağa

Örnek:

“Hava basınçını ölçmek gerekiyor.” cümlesinde altı çizili sözcük “.....” şeklinde olmalıdır.

Ünlü Düşmesi Kuralına Uyulmaması

- Türkçede ikinci hecesinde “-ı, -i, -u, -ü” dar ünlülerinden biri bulunan bazı sözcükler, ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda ikinci hecesinde bulunan dar ünlü düşer.

fikir	+	i	=	fikri	gönül	+	ü	=	gönlü
-------	---	---	---	-------	-------	---	---	---	-------

Örnek:

“Kabiri ziyaret ettik.” cümlesindeki altı çizili sözcük “.....” şeklinde olmalıydı.

- Ayrıca iki sözcük birleşirken de ünlü düşmesi meydana gelir.

kayıp etmek	:	kaybetmek	kahve altı	:	kahvaltı
nakil etmek	:	nakletmek	kayın ana	:	kaynana

Örnek:

“Yaşadığım hayata hep şükür ettim.” cümlesinde altı çizili söz “.....” şeklinde olmalıdır.

Ünlü Daralması Kuralına Uyulmaması

Son hecesinde “-a, -e” geniş ünlülerinden biri bulunan fiillere “-yor” eki getirildiğinde “-a, -e” ünlüleri “-ı, -i, -u, -ü” dar ünlülerine dönüşür. Bu kurala uyulmaması veya bu kuralın yanlış uygulanması yazım yanlışına sebep olur.

atla - yor = atlıyor bekle - yor = bekliyor

Örnek:

“Arkadaşlığın kıymetini bilmeyor.” cümlesinde altı çizili sözcük “.....” şeklinde olmalıdır.

Birden çok heceli ve “a, e” ünlüleri ile biten fiiller, ünlüyle başlayan ek aldıklarında bu fiillerdeki “a, e” ünlülerinde söyleyişte yaygın bir daralma eğilimi görülür. Ancak söyleyişteki bu daralma yazıya geçirilmez. Örneğin “Anlıyamadım.” ifadesinde daralma olmadığı hâlde “a” yerine “ı” kullanılmıştır. Doğrusu “Anlayamadım.”dır.

“Diye, yiyecek” sözcüklerinin kökü sırasıyla “de-” ve “ye-”dir. Ekle kök arasına gelen “y” sesi daralmaya neden olmuştur.

Ünsüz Türemesi Kuralına Uyulmaması

Bir sözcük, “etmek, olmak” fiilleriyle birleşirken ünsüz türemesi oluşuyorsa bitişik yazılır.

his + etmek = hissetmek zan + etmek = zannetmek

Etkinlik - 09

Aşağıdaki cümlelerden yazım yanlışları olanları belirleyerek yanlış yazılan sözcüklerin altını çizin.

- Annem yıllar sonra dayımı ve teyzemi af ettiğini söyledi.
- Tüm şehiri seninle gezmek benim için de çok güzel oldu.
- Yaşlı adam, otobüs gelince yerinden kalktı ve sıraya girdi.
- Hepimiz çok başarılı olacağınıza inanıyoruz.
- Bugün annem evde olmadığı için kapıyı ben açtım.
- Dedem, Ankara'ya 1965'de üniversite eğitimi için gelmiş.
- Bizi çok şık döşenmiş, genişçe bir salonda misafir ettiler.
- Annem, yatağında mışıl mışıl uyuyan kardeşimin üstünü örttü.
- Toplantı esnasında akılıma güzel bir fikir gelmişti.
- Siz benim söylediklerimi yapın, benim için yeterli.
- Hepimiz bir araya gelmişiz, keyifimizi hiçbir şey kaçırmayın.
- Nurcan teyzem, pencereden aşağıda oynayan çocuklara bakdı.
- Bir tepeden seyir ettik tüm şehri ve çok duygulandık.
- Sabah dinlediğim şarkı dilime dolandı, sürekli bu şarkıyı söyleyip duruyorum.
- Sınavda kalemimin ucu bitince Serra'dan uç istedim.

Bazı yabancı kökenli sözcükler de ünlü ile başlayan bir ek aldığı sözcüğün aslında olan ünsüz harf ortaya çıkar ve ünsüz türemesi gerçekleşir.

Örnek:

hakki, hissi, zannı vb.

Yazımı Karıştırılan Sözcükler

- “Birkaç, birçok, birtakım, biraz, hiçbir” gibi belgisizlik bildiren sözcüklerin yazımı çoğunlukla karıştırılır.
- “Bir” sözcüğü sayı sıfatı olarak kullanıldığı durumlarda ayrı, belgisizlik bildirdiği durumlarda bitişik yazılır.
 - ✓ Lacivert bir takım elbise aldım.
 - ✓ Belgelerde birtakım eksikler varmış.
- “Hiçbir” sözcüğü bitişik yazılırken “her bir” sözcüğü ayrı yazılır.
 - ✓ Hiçbir şey umduğum gibi gitmedi.
 - ✓ Çocukların her biri ödevlerini özenle yapmış.
- “Herhâlde” sözcüğü “belki” anlamında kullanıldığında bitişik, “her durumda” anlamında kullanıldığında ayrı yazılır.
 - ✓ Bu mektuplar herhâlde size gelmiş.
 - ✓ Her hâlde seninle bu yolda yürürüm.
- “Şey” sözcüğü her durumda ayrı yazılır.
 - ✓ Bir şey yemeden gitti.
 - ✓ Kasabada her şey hatırladığım gibiydi.
- “Herhangi” sözcüğü bitişik yazılır. Bu sözcükten sonra gelen “bir” sözcüğü ayrı yazılır.
 - ✓ Herhangi bir sıkıntım yok.
- “Bu” sözcüğünden sonra gelen “gün” sözcüğü bitişik, “bir” sözcüğünden sonra gelen “gün” sözcüğü ayrı yazılır.
 - ✓ Dersi bugün de dışarıda işleyelim mi?
 - ✓ Bir gün bunları niçin yaptığımı sen de anlayacaksın.
- “Bірçok” sözcüğü bitişik, “pek çok” sözcüğü ayrı yazılır.
 - ✓ Orada çalışırken pek çok arkadaş edindim.
 - ✓ Yaşı küçük olmasına rağmen birçok ödül kazandı.
- “Ya da” sözcüğü ayrı, “veya” sözcüğü bitişik yazılır.
 - ✓ Akşama evde ya da bahçede ufak bir kutlama yapalım.

Örnek:

Aşağıdaki sözcüklerin doğru yazılışlarına dikkat ediniz.

Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru
yarı yıl	yarıyl	bir biri	birbiri	yanlız	yalnız
herkez	herkes	hergün	her gün	yalnış	yanlış
alış veriş	alışveriş	git gide	gitgide	önyargı	ön yargı
orjinal	orijinal	acaip	acayip	makina	makine

Bilgi Notu

- “Binbir” sözcüğü “pek çok” anlamında kullanılıyorsa bitişik, sayı bildiriyorsa ayrı yazılır.
 - ✓ Bugünlere binbir zorluğu aşarak geldik.
 - ✓ Bu kavanozda bin bir tane boncuk var.

Etkinlik - 10

Aşağıdaki sözcüklerin doğru yazılışlarını karşılarına yazınız.

	Doğrusu		Doğrusu		Doğrusu
herkez		mahsül		pekçok	
sesbilimi		itibariyle		zerafet	
dinazor		usül		sualtı	
şevkat		kanpanya		klavuz	
altyazı		herbir		eşki	
küpür		başsağılığı		akşam üstü	
farketmek		bir çok		içiçe	
deyinmek		yanlız		anadili	
işbirliği		birşey		orjinal	
gardrop		satırbaşı		olağandışı	
önizleme		kiprik		insiyatif	
bey efendi		karekter		zaafiyet	
yer yüzü		aklısıra		and	
devredışı		döküman		an be an	
baş üstüne		kitap evi		çalarsaat	
akar yakıt		antrenman		birden bire	
yurtiçi		başbaşa		stajer	
eşortman		çevrimiçi		süpriz	
miras yedi		entellektüel		pes pembe	
terketmek		hiçbirşey		baş hekim	
kirbit		traş		sarmısak	
kırvat		yıl başı		öte beri	
penbe		hiç bir		şovale	
bilinç altı		yurtdışı		akrostij	
hoşgelmek		yalnış		ardısıra	

906239

1. (I) İlk metro, 1863 yılında çalışmaya başlayan Londra metrosudur. (II) Dünyanın en eski ikinci metrosu 1875 yılında İstanbul'da karaköy ile Beyoğlu arasında yolcu taşımaya başlayan ve günümüzde de kullanılan "Tünel" hattıdır. (III) Bugün dünyada yaklaşık 150 kentte metro sistemi bulunmaktadır. (IV) Bunlar arasında çinde bulunan şanghay metrosu, 548 kilometrelik metro ağıyla en uzun metrodur.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangilerinde büyük harflerin yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve IV D) III ve IV

2. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her sözcüğü büyük harfle başlar.

Aşağıdakilerin hangisinde bu kurala uyulmamasından kaynaklanan bir yazım yanlış vardır?

- A) Yarın ilk işim, Ankara Nüfus müdürlüğüne gidip kardeşime kimlik çıkarmak olacaktır.
B) Bu yayın hakkındaki şikâyet dilekçesini Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna ilettim.
C) Türk Dil Kurumunun kütüphanesini gördünüz mü?
D) Millî Kütüphanede aradığım her kaynağı rahatça bulabildim.

3. Meksika'nın doğusunda bulunan Cancun kentinde
I II
çok ilginç bir müze var. 2009 yılında açılan Cancun
Su Altı müzesi, Yucatan Yarımadası'nın kuzeydo-
III IV
ğusunda yer alan millî parkın içerisinde bulunmak-
tadır.

Bu metinde numaralanmış sözlerin hangisinde yazım yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde tarihlerin yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Atatürk, 10 Kasım 1938'de hayata gözlerini yumdu.
B) Malazgirt Meydan Muharebesi, 26 Ağustos 1071 tarihinde yapıldı.
C) 1 Kasım 1928 tarihinde yapılan harf devrimiyle yeni Türk alfabesi kullanılmaya başlandı.
D) Amasya Genelgesi, 22 haziran 1919'da tüm mülki amir ve askerî komutanlara telgrafla ulaştırıldı.

5. (I) Annem, 8 Temmuz 2022 Cumartesi günü sahnelenecek oyun için ön sıradan iki bilet almıştı. (II) Bu oyun ülkemizde ilk kez sahneleneceği için salonun önü oldukça kalabalıktı. (III) Otoparkta yer bulamadığımız için arabamızı tiyatro salonunun batısında kalan boş alana park edip metrelerce uzayan kuyruğa girdik. (IV) Kapı açılınca güvenlik görevlileri bizi 5'er 5'er içeri aldı ve izdiham oluşmadan salona geçmemizi sağladı.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

6. Kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir sözcük gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu yazım kuralına uyulmamıştır?

- A) RTÜK'ün verdiği ceza gereği yayına bir gün ara verilmiş.
B) KOBİ'ler için yeni fırsatlar sunulacağı belirtildi.
C) Doğal afetlerde AKUT'nin yaralılara erken ulaşması çok önemli.
D) TÜİK'in verilerine göre bu yıl ülke nüfusunda yüzde ikilik bir artış olmuş.